

Sygn. akt I C 239/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Gradowska - Okrój

Protokolant Ewa Kopec

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko J. K. (1)

o ustalenie

powództwo oddać.

Sygn. akt I C 239/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 5 marca 2018 roku (data prezentaty) skierowanym przeciwko J. K. (1) powódka A. Z. wniosła o ustalenie, że posiada wyłączne prawo do dysponowania grobem nr (...), rząd (...), kwatery (...), znajdującym się na Cmentarzu Komunalnym (...) w W., w którym pochowani zostali P. K. (1), M. S. i J. S.. Ponadto wniosła o ustalenie, że po śmierci powódki wyłączne prawo do grobu będzie przysługiwać jej synowi B. W. (pozew k. 5-8).

W uzasadnieniu powódka wskazała, że obecnie w przedmiotowym grobie pochowani są jej dziadkowie M. i J. S. oraz brat P. K. (1). Powódka podniosła, że Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 21 lutego 2012 roku, w sprawie z powództwa J. K. (1) przeciwko A. K. – żonie zmarłego P. K. (1), sygn. akt IV C 1424/11, ustalił, że pozwana ma wyłączne prawo do dysponowania grobem. Powódka wskazała, że jest jedynym pozostałym przy życiu dzieckiem pozwanej i twierdziła, że po jej śmierci prawo do dysponowania grobem przypadnie żonie zmarłego P. K. (1). W ocenie powódki w takiej sytuacji niemożliwe byłoby pochowanie w tym grobie pozwanej, zgodnie z jej życzeniem. Żądanie ustalenia, że po śmierci powódki prawo do grobu przysługiwać będzie jej synowi powódka uzasadniła tym, że wówczas prawo do dysponowania grobem znowu przypadłoby wyłącznie A. K..

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 lipca 2018 roku (data prezentaty) pozwana J. K. (1) uznała powództwo (odpowiedź na pozew k. 33).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Grób nr (...), rząd (...), kwatery (...) znajduje się na Cmentarzu Komunalnym (...) w W.. W grobie tym w dniu 26 października 2010 roku pochowano P. K. (1) – brata powódki, syna pozwanej. Udostępnienie miejsca grzebalnego opłaciła J. K. (1). Zmarły P. K. (2) w chwili śmierci był żonaty z A. K., ze związku tego pochodzi jedno dziecko. Następnie w 2012 roku w grobie tym pochowano M. S., a w 2017 J. S. – rodziców pozwanej. Koszt obu pochówków poniosła

pozwana. Pozwana również chciałaby być pochowana w przedmiotowym grobie (odpisy skrócone aktów urodzenia k. 12, 14, odpis skrócony aktu zgonu k. 13, kopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 15, faktury VAT k. 17-19, dowód wpłaty k. 20, wyjaśnienia powódki k. 4249, wyjaśnienia pozwanej k. 43).

W dniu 21 lutego 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny w sprawie IV C 1424/11 z powództwa J. K. (2) przeciwko żonie zmarłego P. K. (2) ustalił, że prawo do grobu nr (...), rząd (...), kwatera (...) położonego na Cmentarzu Komunalnym (...), w którym wówczas pochowany był wyłącznie P. K. (2), przysługuje wyłącznie J. K. (1) (kopia wyroku k. 21, akta SO w Warszawie IV C 1424/11 k. 36).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów złożonych w niniejszej sprawie oraz twierdzeń stron, które w całości uznał za wiarygodne, gdyż ich rzetelność i prawdziwość nie budziła żadnych wątpliwości. Twierdzenia stron były bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie żądanie powódki polegało na ustaleniu jej prawa do wyłącznego dysponowania grobem nr (...), rząd (...), kwatera (...), znajdującym się na Cmentarzu Komunalnym (...) w W. w miejsce pozwanej, która jest wyłączną dysponentką grobu. Powódka domagała się też ustalenia, że po jej śmierci prawo do dysponowania grobem będzie przysługiwało jej synowi.

Analizując powyższe żądanie, należało najpierw dokonać oceny, czy w rozpoznawanej sprawie po stronie powódki zaistniała przesłanka interesu prawnego w wytoczeniu powództwa determinująca zasadność jej roszczeń. W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że w przypadku powództwa o ustalenie opartego na treści art. 189 k.p.c., Sąd miał obowiązek badania z urzędu, czy po stronie powódki występuje interes prawny w domaganiu się ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Zgodnie bowiem z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, wtedy, gdy ma w tym interes prawny. Przepis określa materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Powództwo będzie zatem oddalone, jeżeli powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia.

W nauce prawa procesowego przyjmuje się, że zapadłe w sprawach wszczętych na podstawie art. 189 k.p.c. wyroki ustalające mają charakter deklaracyjny oraz – że jako środek ochronny stosunków cywilnoprawnych – służą usunięciu sporu lub stanu niepewności co do prawa lub stosunku prawnego. Żądanie ustalenia może przy tym odnieść skutek tylko w określonych sytuacjach, a znajduje to wyraz w podstawie powództwa o ustalenie, którą jest interes prawny. Legitymację bierną w procesie o ustalenie ma wyłącznie podmiot, w stosunku do którego powód posiada interes prawny w takim ustaleniu.

Pojęcie interesu prawnego – w rozumieniu art. 189 k.p.c. – traktowane jest jako szczególny rodzaj klauzuli generalnej, będącej elementem konstrukcji powództwa wniesionego na podstawie tego przepisu. Pojęcie to powinno być interpretowane z uwzględnieniem szeroko pojmowanego dostępu do sądów w celu zapewnienia ochrony prawnej w postaci ustalenia stosunku prawnego lub prawa w sensie pozytywnym lub negatywnym, jeżeli w konkretnym wypadku taka forma działalności jurysdykcyjnej, polegająca na czystej deklaracji sytuacji prawnej, będącej przedmiotem ustalenia ze skutkiem wiążącym strony, jest wymagana rzeczywistą potrzebą jej udzielenia (por. uchwałę SN z dnia 17 grudnia 1993 r., III CZP 171/93, OSNCP 1994, nr 7 – 8, poz. 149; uchwałę SN z dnia 21 marca 1977 r., III CZP 19/77, OSNCP 1977, nr 10, poz. 178).

Zgodnie z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy istnieje tylko obiektywna niepewność stanu prawnego lub prawa, przy czym interes prawny należy przede wszystkim rozumieć jako swoistą potrzebę prawną wynikającą z sytuacji, w jakiej znajduje się osoba występująca z żądaniem ochrony prawnej. Powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa dopuszczalne jest jedynie wówczas, gdy powstaje sytuacja grożąca

istniejącemu stosunkowi prawnemu lub zachodzą wątpliwości, co do istnienia takiego stosunku. Przyjmując zatem, że interes prawny to potrzeba prawna, stwierdzić należy, że za interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. rozumieć należy jako istniejącą po stronie powodowej potrzebę uzyskania korzyści w sferze jej sytuacji prawnej. Przyjmuje się dalej, że interes prawny to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych. Zachodzi on, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego, wynikająca z przewidywanego lub uzewnętrznionego ich kwestionowania. Interes prawny może też być rozważany jako potrzeba prawna wynikająca z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód (tak. m.in. wyrok SN z dnia 22 września 1999 r. sygn. akt. I PKN 263/99).

Niezależnie od rozumienia zakresu pojęcia „interesu prawnego” proces o ustalenie jest sprawą cywilną pomiędzy równorzędnymi podmiotami o określonej legitymacji, a powoda legitymuje interes prawny jako stan rzeczy, do którego strona przeciwna ma określony stosunek ze względu na zainteresowanie niepewnością prawną, której usunięciu służy proces o ustalenie (tak uchwała SN z dn. 25 stycznia 1995 r. sygn. akt III CZP 176/94). Powód, na którym spoczywa obowiązek wykazania interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, musi zatem dla jego uwzględnienia wykazać, że istnieje potrzeba jego wytoczenia przeciwko wskazanemu w pozwie pozwanemu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, iż po stronie powódki w niniejszej sprawie brak jest interesu prawnego uzasadniającego żądanie pozwu. Już tylko z tej przyczyny powództwo podlegało oddaleniu bez konieczności badania i rozstrzygnięcia pozostałych kwestii.

W ocenie Sądu między stronami niniejszego procesu nie zachodzi spór, który należałoby poddać rozstrzygnięciu Sądu. Powódka bowiem chce być wyłączną dysponentką wskazanego grobu, zaś pozwana się temu nie sprzeciwia i akceptuje żądanie powódki. Z uwagi zatem na brak sporu, a w konsekwencji brak stanu niepewności, powódce nie przysługuje interes prawny w uzyskaniu rozstrzygnięcia.

Nie sposób również uznać, że powódce przysługiwał interes prawny w ustaleniu, iż po jej śmierci dysponentem prawa do grobu będzie jej syn. W ocenie Sądu nie ma żadnych podstaw do ustalania w niniejszym procesie, że osoba trzecia, niebędąca nawet stroną postępowania, nabędzie w przyszłości jakiegokolwiek prawa. Należy bowiem wskazać, że interes prawny strony powodowej musi istnieć w chwili wytoczenia powództwa i trwać aż do zamknięcia rozprawy. Taka sytuacja natomiast w sprawie niniejszej nie zachodzi.

Jak zostało już wcześniej wskazane, brak interesu prawnego jako przesłanki powództwa z art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona nie ma jakiegokolwiek potrzeby ustalania stosunku prawnego lub prawa, gdyż jego sfera prawna nie została ani naruszona, ani zagrożona przez pozwanego (wyr. SN z dnia 15 października 2002 roku, II CKN 833/00). Z tej przyczyny powództwo zostało oddalone. Nie można jednak wykluczyć, że powódka w celu ochrony swoich praw winna skierować roszczenie przeciwko innej osobie lub podmiotowi.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji.